

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 20 kwietnia 2012 r.

**w przedmiocie projektu ustawy o zmianie ustaw regulujących
wykonywanie niektórych zawodów.**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z przedmiotowym projektem, koncentruje się na tych postanowieniach, które odnoszą się do regulacji zawodów prawniczych: art. 2 (ustawa z dnia 16 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze), art. 3 (ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych), art. 5 (ustawa z dnia 14 lutego 1991 – Prawo o notariacie), art. 11 (ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji), także art. 8 (ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami) i w tym zakresie opiniuje go negatywnie. Zdaniem Rady dokonywanie istotnych zmian w ustawach regulujących zawody prawnicze powinno być dokonane w odrębnych aktach prawnych bądź zbiorczo, ale w ustawie poświęconej tylko tej materii.

Krajowa Rada Sądownictwa zdecydowanie krytycznie ocenia zabieg prowadzący do obniżenia poziomu wiedzy wymaganego dla podejmowania czynności w ramach wykonywania tych zawodów, czego przejawem jest m.in. rezygnacja z testu jako formuły egzaminacyjnej. Egzaminacje zawodowe mają na celu weryfikację nie tylko umiejętności praktycznych, ale również poziomu ogólnej wiedzy z zakresu prawa.

Ustosunkowując się do zaprojektowanych rozwiązań szczegółowych, Krajowa Rada Sądownictwa zaznacza, że formy wykonywania zawodu przez adwokatów i radców prawnych nie da się odnieść do pojęcia przedsiębiorstwa. Zastosowanie tego terminu w art. 2 i art. 3 projektu nastrocza wiele wątpliwości interpretacyjnych. Ponadto, proponowane zmiany dościslenia do tych zawodów, obniżenie poziomu wymagań umożliwiających zdawanie egzaminu zawodowego i wpisu na listę bez aplikacji, powodują w istocie zmniejszenie poziomu wymagań dla ubiegania się o stanowisko sędziego lub prokuratora. Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.) stanowi bowiem, że osoby wykonujące zawód adwokata lub radcy prawnego mogą ubiegać się o objęcie stanowiska sędziego. Analogiczne rozwiązanie co do możliwości ubiegania się o stanowisko prokuratora zostało przewidziane w ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2011 r., Nr 270, poz. 1599). Zważywszy na tę tendencję i na projektowane zmiany Kodeksu postępowania karnego, mające na celu wprowadzenie

kontradyktoryjności tego postępowania, Krajowa Rada Sądownictwa dostrzega realne zagrożenie w zapewnieniu właściwego poziomu kwalifikacji sędziego. Tym samym konieczne wydaje się ponowne rozważenie modelu dojścia do wykonywania poszczególnych zawodów prawniczych.

Za pozorną deregulację Krajowa Rada Sądownictwa uznaje proponowane zrównanie okresu trwania aplikacji z wymaganym okresem praktyki zawodowej, umożliwiającym podchodzenie do egzaminu zawodowego bez konieczności odbycia aplikacji. Obecnie dostęp do wybranych zawodów prawniczych jest zagwarantowany dla każdego, kto pomyślnie zda egzamin wstępny na odpowiednią aplikację przed komisją egzaminacyjną powoływaną przez Ministra Sprawiedliwości, a po jej odbyciu uzyska pozytywną ocenę z egzaminu zawodowego, również przeprowadzanego przez Ministra Sprawiedliwości. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 7 marca 2012 r., sygn. akt K 3/10, orzekł o zgodności z Konstytucją RP przepisów pozwalających osobom w nich wymienionym na przystąpienie do egzaminu radcowskiego bez obowiązku odbycia aplikacji radcowskiej lub uzyskanie uprawnień zawodowych radcy prawnego bez obowiązku zdawania tego egzaminu. Krajowa Rada Sądownictwa zwraca uwagę, że wypowiadając się o konstytucyjności danej regulacji, Trybunał Konstytucyjny wskazuje pożądane standardy minimalne. Jednakże, zarówno dla dobra wymiaru sprawiedliwości oraz ochrony prawa, jak i dla ochrony interesów podmiotów korzystających z pomocy prawnej, celowym jest, aby przygotowanie do wykonywania zawodów regulowanych było jak najwyższej jakości. Krajowa Rada Sądownictwa jest zdecydowanie przeciwna propozycji skrócenia okresu praktyki zawodowej, umożliwiającego podchodzenie do egzaminu zawodowego bez konieczności odbycia aplikacji. Projektowane zmiany trudno uznać za konieczne i uzasadnione dla zapewnienia absolwentom wydziałów prawa szerszego niż dotychczas dostępu do wybranego przez nich zawodu prawniczego.

Krajowa Rada Sądownictwa zauważa także, że wśród zawodów prawniczych istnieje specjalizacja podobna do tej, która funkcjonuje wśród lekarzy. Przejście pomiędzy poszczególnymi zawodami prawniczymi, jak i z jednej specjalizacji lekarskiej do innej, dotyczy problemu właściwego przygotowania do wykonywania konkretnej profesji. W przekonaniu Rady rozważenia wymaga kwestia dopuszczalności jego weryfikacji.

Dodatkowo Krajowa Rada Sądownictwa podnosi:

W ustawie o zmianie ustaw regulujących wykonywanie niektórych zawodów nie powinny znaleźć się postanowienia dotyczące materii wykraczającej poza jej zakres.

Dlatego Rada krytycznie ocenia regulację zawartą w art. 6 projektu, odnoszącą się do ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali. Poruszona problematyka, związana z zarządem nieruchomości wspólną, wymaga głębszej refleksji. W przekonaniu Rady zmiany w tym zakresie nie powinny zostać wprowadzone mocą ustawy regulującej wykonywanie określonych zawodów.

W związku z rozbudową katalogu przestępstw ujętych w art. 177 ust. 1 pkt 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami, należy postulować, aby wprowadzono wymóg całkowitej niekaralności osoby pretendującej do zawodu rzeczoznawcy majątkowego bądź odstąpiono od zmiany tego przepisu, gdyż przybiera postać nieracjonalnej kazuistyki.

Za równie nieuzasadnioną Krajowa Rada Sądownictwa uznaje likwidację wymogu posiadania przez pośrednika w obrocie nieruchomościami stosownego wykształcenia. Rada nie znajduje wytłumaczenia dla takiej zmiany, oceniając ją krytycznie. Jednocześnie, w braku wymogów co do posiadanych kwalifikacji, wątpliwości nasuwa cel dalszego funkcjonowania centralnej ewidencji osób wykonujących ten zawód.